

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

1914 40. szám.

Budapest, október 4

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - 6 korona

Negyedévre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A hóhér és a halálbüntetések.

Írta: K. Nagy Sándor, kir. ítélőtáblai bíró.

I. A hóhér.

Az igazságszolgáltatásnak mindenkor kiegészítő részei voltak azok, a kik a meghozott ítéletet végrehajtották.

Régen a panaszlok, tömlőczartók, porkolábok, hajduk, majd a fogbázörök, börtönörök, fegyházörök, börtön-mesterek, illetőleg ezeknek a közvetlen felettes hatóságai: a fogbázfelügyelők, fogházgondnokok, börtön- és fegyházigazgatók szereztek érvényt az ítéleteknek, míg a halálbüntetés végrehajtására mindig külön személy volt kijelölve.

Régezte országunkban több városnak, hatóságnak, sőt egyeseknek lévén „pallos-joga” (jus gladii), vagyis halálos ítéletek kimondására joga: kétségtelenül nagyobb volt azoknak is száma, a kik a halálos ítéleteket végrehajtották, míg lassanként az állam vevén kezébe ezt a legnagyobb büntető hatalmat, a halálra ítélés jogát; egyetlen egyénre bízta a halálos büntetések végrehajtását is.

A halálbüntetések végrehajtójának elnevezése nem mindig ugyanaz volt. A debreczeni levéltár okmányai között a *perdo. henger* nevet találjuk. De legszokásosabb volt a *bakó* és a *hóhér* elnevezés. Ezek közt azt a különbséget tették a régiek, hogy a bakó csak azokat a halálbüntetéseket hajtotta végre, a melyekben nem kellett közvetlenül érintkeznie a halálra ítélt testével (pl. lefejezés), míg minden más dolgot a hóhér végzett.

Azonban hogy a hóhér is bánt pallossal, nemcsak a bakó: annak nyomát találjuk a régi magyar közmondásokban: Bizik, mint hóhér a pallosában. Éles mint a hóhérpallos. Hóhér pallosa alá való. Hóhérpallos czimere. Nyakasnak hóhérpallos a kenőcse.

Hogy honnan és milyen szóból származik a hóhér elnevezés, azt nehéz kinyomozni. Mondják, hogy ebből az elavult német szóból ered: *Höher* s jelentése megfelel a hóhér fogalmának.

Mert a hóhér név alatt közönségesen nemcsak azt az embert értik, a ki a halálbüntetést végrehajtja, hanem a kegyetlenség, a másokkal való kegyetlenkedés megtestesülésének tartják. Erre is találunk adatokat a régi

magyar közmondásokban: A hóhérnál is kegyetlenebb Hóhérolja a gyermekét. Rosszabb mint a hóhér. Ne hóhérolj már megint.

Azt mondja a régi magyar közmondás: Szégyenlik nevüket a varga, a tót és a hóhér. A hóhérság szomorú mesterség. Maga eszik, mint a hóhér.

Ezek a közmondások is — mint a legtöbb — a helyzetek figyelembe vételével a tapasztalatok alapján kerültek közszájra. Mert hogy a *hóhér szégyenli* ezt a századokon át megszokott s ma is a bakó névvel felváltva törvényesen használt *nevet*: világos abból, hogy már a halálbüntetés végrehajtója nem hóhérnak nevezi magát, hanem „*m. kir. ítélet-végrehajtó*” (a mint ez Baló Mihály forgalomba hozott arcképe alatt látható), dacára annak, hogy szabályszerűen a kivégzés alkalmával a kir. ügyész most is ezekkel a szavakkal adja át a bitót az elítéltek: „Hóhér! teljesítse a kötelességét!” És helytelen is az „*ítélet-végrehajtó*” elnevezés, azért, mert hiszen a hóhér csak a halálos ítéletet hajta végre, holott más ítéletek végrehajtására különböző közegek vannak (pl. bírósági végrehajtó, községi végrehajtó stb.).

Hogy a *hóhérság szomorú mesterség*, azt megmagyarázza a foglalkozás: erőszakkal kioltani embertársainak életét. A régi időben a hóhér nem tekintetett egyenjogúnak más emberrel, városi polgári jogot nem kaphatott, ruhájuk megkülönböztette őket más emberektől, gyermekeiket is becstelenségnek tartották, nem volt nekik szabad házsorjában lakni, hanem csak kívül a város szélén s e célból külön építettek részükre lakóházat, tehát ki voltak rekesztve az emberi társadalomból. Külön társadalmi osztályt képeztek, csak egymás közt házasodhattak. Hazánkban az előbbi hóhér Kozarek is hóhérsaládból származott, a mennyiben atyjának testvérbátyja brünni hóhér volt. Egyidőben a hóhérmesterség apáról fiúra szállott, később rendszeren a segédek léptek elő.

Jól emlékszem, hogy midőn Kozarek — az előbbi hóhér — a nyolczvanas években Nagyváradon egy kivégzés teljesítése végett megjelent és az Apolló-szállodában megszállott, az ott lévő összes szállóvendégek azonnal kiköltöztek, mert nem akartak csak egyetlen éjszakát is egy fedél alatt tölteni a hóhérral.

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállit.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

es. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítása, vétele és becseselése. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

Ennek a közmondásnak is: *magában eszik, mint a hóhér*, meg van az alapja. A régebbi világban a hóhérnak nem volt szabad együtt, vagy egy helyen étkezni másokkal, sőt nem volt szabad ételhez, italhoz sajátkezűleg hozzányulni, mert a mihez hozzá nyult, az már azután senkinek se kellett. Debreczen levéltárában feltalálható az az okmány 1639-ből, a melyben Lengyel János akkori hóhér (perdó) halálbüntetés terhe alatt kötelezte magát, hogy: «az Piaczon sem kenyérhez, sem a mézsárszékekben hushoz, sem akármi eledelhez nem nyúl». Sőt ha a hóhér — kálvinista léttére — urvacsorát akart venni, csak akkor volt neki szabad az úrasztalához járulni, a mikor már senki nem volt hátra.

Hát igazán nagy elfoglaltság kellett hozzá, hogy így bánjanak a hóhérokkal, holott a hóhérok közszolgálatban állottak és bizonyos képesítést megkívántak tőlük.

Már régen megkívánták a hóhéroktól, hogy írni-olvasni tudjanak és a kivégzéseknél gyakorlati jártassággal bírnak. Minden hóhérnak két segédet kellett tartani. Nálunk az 1814. évi július 5-én 17812. sz. a. kelt Helytartótanácsi intézkedés megrendelte, hogy a halálítéletek biztosabb végrehajtása tekintetéből kellő képességgel bíró hóhérok állandósíttassanak. (Mert hajdan az is megtörtént, hogy a cigányokra bízta a hóhéri teendőket.)

Épen azért kellett a hóhérnak mindenkor két segédet tartani, hogy azok a kivégzéseknél neki segédkezvén, gyakorlati jártasságot szerezzenek s hirtelen megbetegedése esetében őt egyik helyettesíthesse. Ezek a segédek azután pályázat esetén előnnyel bírtak a többi pályázók felett.

Említettem, hogy a hóhéroknak hivatalos eljárásuk alkalmával minden másoktól megkülönböztető *egyenruhát* kellett viselni. A mester ismertető jele a vörös palást és széles pallos volt; viseltek azonban zöld ruhát (az eperjesi vértörvényszék hóhérai), piros ruhát, kék ruhát, gyászmagyar ruhát, sőt piros magyar ruhát is. Még a múlt század közepén is czifra ruhát viselt a hóhér: piros tollbokrétás fekete kalap, sárga gombos piros frakk, fekete pantalló arany paszománnyal. De azután elmaradtak ezek az elijesztő öltözetek s már Kozarek — az előbbi hóhér — fekete szalon ruhában végezte az akasztást s így végezi azt a mostani hóhér Bali Mihály is, a ki fehérkeztyűs kézzel nyúl csak a kivégzendőhöz.

Különben Bali Mihály 1885-ben lépett hivatalba s daczára, hogy a budapesti kir. ügyész rendelkezése alatt áll, s egyedüli az egész országban, mégsem a fővárosban, hanem Fadd községben lakik.

II. A halálbüntetések.

A kemény- és gyengeszívűek, a tudósok és törvényhozók nagyon nevezetes érvekkel vitatkozhatnak a felett,

hogy helyes-e vagy nem, czélszerű-e vagy nem, hatáson-e vagy nem a halálbüntetés? Bosszuállás vagy elrettentési cél vezeti-e a törvényhozást ennek megállapításánál? Itt a kérdésekre semmi felelet nem adható. A *törvény törvény* s a mi törvényeink mindig állapítottak meg halálos bűnöket, megállapítják azokat ma is. Csupán az 1843-iki törvényjavaslat akarta azt mellőzni. De hát ebből nem lett törvény.

Régi törvényeink meglehetősen könnyen bántak el a bűnösökkel s most csak elrémülünk, ha olvassuk a régi bűnöket, melyekért halál volt a büntetés. Még pedig néha milyen kegyetlen halál! Később apadt a halálos bűnök száma, így a mint az emberi szenvedélyek indító okait figyelembe venni kezdték s a mint a műveltség haladt előre. Most már a törvényes kivégzés kevés esetre szorítkozik s a bűnös életkora még ezeknek az eseteknek számait is csökkenti, mert azt, a ki életének 20-ik évét a cselekmény elkövetésekor még be nem töltötte, halálra ítélni nem lehet s nem lehetett már régen.

A Verbőczy által összeállított *«Hármas-törvénykönyv»* szerint következő bűnök büntetettek *halállal*: Felségsértés, héketörés, közeroszak, közkinclopás és sikkasztás harmadszori elkövetése, istenkáromlás harmadszori elkövetése, egyház-sértés, bűbájosság, rablógylilkosság, vérfertőzés, többnejűség vagy többférjűség, erőszakos paráznaság, természetelleni fajtalankodás.

Továbbá a régi törvényeink szerint még *halállal* büntetettek: az emberrablás (midőn keresztények törököknek vagy czimboráiknak adták el), áltoborzás, tolvajság, rablás, rablók pártolása, zsarolás, gyújtogatás, *állevélküldés*, zendülés, hűtlenség, vallásháborítás (katonák által elkövetve), vérfertőzés, gyermekölés, gyilkosság, párviadal (a segédekre is).

Halállal büntették azokat: a kik a király élete ellen leselkedtek, a hazát elárulták, más országokba szöktek, a kik valakit karddal megöltek, a tolvaj szolgát a második lopásért, minden tetten kapott tolvajt (még ha szabad ember volt is), azokat az idegeneket, a kik egyházi hivatalt mástól, mint a kinek itt egyházi pártfogási joga van, megszereztek, a táborhoz közelítő nőszemélyeket, azokat, a kik az ellenséghez alattomban salétumot szállítottak, a kik a segedelem beszédét gátolták, azokat a zsoldusokat, a kik nagyobb zsold nyerése végett más tartományokba katonáskodni csoportosan ámentek, azokat a katonákat és szolgákat, a kik a zsoldot elfogadván, a seregből megszöktek.

Sőt törvényben megírva találjuk azt is, hogy néha a vallás, vagy a foglalkozás is elég volt a halálbüntetés elérésére. Így pl. II. Lajos VI. decretuma 4. és 23. szakaszában a *lutheranusokat megégetni* parancsolta, az 1595: 31. t.-cz. és 1598: 29. t.-cz. mindenkit felhatalmazott arra, hogy a *szabad hajdukat* megölheti, valamint az 1599: III. t.-cz. halálbüntetést rendel azokra is, a kik a szabad hajdukat pártfogolják és élmezik.

Ha fáj a feje ⁷ ne této vázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmákosabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

1. Üldögélő oroszok. — 2. Emléktárgyakat osztogatnak a magyar hűbéreknek. — 3. Ebéd után. — 4. Heverésző hadifoglyok.

Orosz hadifoglyok magyar fogságban.

Tehát, kivált a XVI. és XVII-ik században nemcsak a háborúk miatt, hanem másként is nagyon olcsó volt az emberi élet.

A kegyetlenkedések megszűntével s a humanitás haladásával mindinkább megszorították azoknak a bűncselekményeknek számát, a melyekre a törvény halálos büntetést szab.

Említettem, hogy a mi 1843. évi törvényjavaslatunk egészen kihagyta a halálbüntetést, az 1878: V. t.-cz. azonban fenntartotta azt, a mennyiben halálbüntetést állapított meg.

Halálbüntetést állapít meg a most élő büntető törvényünk csupán két esetben, ú. m.:

1. a királygyilkosra, valamint arra, a ki a királyt szándékosan megöli vagy ezen cselekmények valamelyikének véghezvitelét megkísérli (Btkv. 126. §. 1. p.) és
2. a gyilkosságra (Btkv. 278. §.).

Azonban régebben a polgári életben némely bűnyeknek az egész országban vagy egyes vidékeken nagy mértékben való elszaporodása esetében, hogy úgy mondjam, azon bűncselekményeknek kiirtására kivételes rendszabályokat léptettek életbe egy bizonyos időre. Ez volt a *rögtönbíráskodás* vagy a mint latin névvel általánosan nevezték: *Statutum*.

Ezt a rögtönbíráskodást rendszeren egyes törvényhatóságoknak — saját körelmük folytán — engedte meg a belügyminiszter, meghatározván egyszersmind azokat a bűncselekményeket, melyekre s azt az időt, melynek tartamára a rögtönbíráskodás kiterjed. Az engedély olyan esetben adható meg, midőn valamely törvényhatóság területén a gyakoribb rablások, rablógyilkosságok vagy gyújtogatások által a közbiztonság nagyobb veszélynek volt kitéve, semmint a gonosztevők vakmerősége rendszeren megfékezhetetnék. (Kir. udvari rendelet 1868 nov. 1-ről.) Ez a szabályzat a legalkalmasabb módon (templomi szószékből, a templom előtt, községházánál, kidobolás, hirdetmény kiragasztása, körösvény stb.) történt, legszélesebb körű kihirdetése után a 14-ik napon lépett életbe.

Ebben a közzétett hirdetésben aztán meg volt jelölve mind az a bűncselekmény, melyre a rögtönbírási eljárás vonatkozott, valamint az is, hogy a ki azt a bűncselekményt elköveti halálbüntetést szenved és pedig három nap alatt fel is akasztják. Azonban a vádlotton a halálbüntetést csak akkor lehetett végrehajtani, ha az öt bírói tagból álló tanácsból mégyen szavaztak a bűnös halálára.

Igy megtörtént aztán, hogy a bűnös rablásért, rablógyilkosságért, sőt gyújtogatásért is *halálra* ítéltetett.

Azonban a régebbi és újabb, vagyis az összes rögtönbírási szabályokat az 1897: XXXIV. t.-cz. 27. §-a *hatályon kívül helyezte* s így országunk területén ez időszert — a katonai büntetőtörvényektől eltekintve — csak két bűncselekményre t. i. a *felségsértésre* és *gyilkosságra* lehet kiszabni halálbüntetést.

De úgy a közös haderő, mint a honvédség *katonai büntető perrenllartása* (1912: XXXII. és XXXIII. t.-cz. 433—450. §-ai) a katonai ügyekre fenntartják a rögtönítelő eljárást a *Katonai büntetőtörvényben* (1885 január 15.), megbatározott függelemsértés, zendülés, gyávaság, a fogyelem és rendháborítás, a jogosulatlan toborzás és kémkedés eseteire, továbbá a lázadás, szökés, esküvel fogadott katonai szolgálati kötelesség megszegésére csábítás vagy segélynyújtás, továbbá a lázongás és az elharapódzott fosztogatás eseteire, gyilkosság, rablás, gyújtogatás és idegen tulajdonnak gonoszságból rongálásával elkövetett nyilvános erőszakoskodás eseteire.

Az illetékes parancsnok a *rögtönbíráskodást* parancsával rendeli el és ebben a parancsban megjelöli a bűncselekményeket és figyelmeztet, hogy mindenki, a ki a kihirdetés után ilyen — megnevezett — büntetést követ el, rögtönítelő eljárás alá kerül és halállal bünhődik. (437. §.).

Különben a *Katonai büntetőtörvény szerint halállal büntelendő cselekmények* a következők: függelemsértés (147. §.), zendülés (162. §.), lázadás (168—170. §.), katonai őrnök ellenszegülés (176., 177. §.), szökés (191—194. §.), szökésre szövetkezés (218., 219. §.), gyávaság (244—248., 250—259. §.), fegyelemsértés (273—276. §.), szolgálati szabályok megszegése (282., 287. §.), más állam szolgálatába való állás (300. §.), jogosulatlan toborzás (307., 311. §.), katonai szolgálati kötelesség megszegésére való csábítás (317. §.), kémkedés (322., 328. §.), felségárulás (335. §.), lázongás (350. §.), gyilkosság (415., 420. §.), gyújtogatás (449., 452. §.), rablás (487., 488. §.).

Ki kell emelni — a polgári büntető törvénykönyv által teljesen kizártnak tekintendő s a polgári életben elő se fordulható — azt az esetet, midőn az egész csapatosztály vagy hajóvéderőség az útközvetben gyávaságot követvén el, sorshuzás utján minden tizedik agyonlövetik. (250. §.) és midőn az ostromlott helyen, vagy harcász állományban, vagy az ellenséggel harcban álló hadihajón olyan bátoratlan nyilatkozatokat tesz, a melyek a társakra veszélyesek s rögtöni nagy veszéllyel járhatnak: minden előjáró jogosítva van a büntetést azonnal felkonczolni, vagy annak azonnali felkonczolását elrendelni, hasonlóképen azokat is, a kik az ellenség ellen felállítás vagy előnyomulás alkalmával kedvezőtlen hadi híreket terjesztenek, úgy szintén azokat is, a kik a harc alkalmával fellebbvalóiknak ellenszegülnek (255., 259., 264., 283. §.). (Folyt. köv.)

A háboru és a csendőri szolgálat.

Irta: Justus.

(Vége.)

Mint e közlemény első részében már említettem, a nép hangulatára nagy hátránnyal vannak a nyugtalanító áhírek terjesztései. Közvetve hátrányos lehet ez a harcztéri csapatok működésére is.

Orosz hadifoglyok magyar fogságban.

Ez okból úgy a katonai, mint a magyar büntető törvénykönyvben megfelelő törvényszakaszok vannak felvéve az ilyen nyugtalanító álhírek terjesztőinek felelősségre vonására.

A katonai büntetőtörvény gyávaság büntettségé minősíti e cselekményt s az erre vonatkozó 254. §. a következőket tartalmazza.

Még a hátortalan nyilatkozatok is büntetetté válnak.

a) Ha valaki valamely ostromlott vagy ellenség által körülzárt, megerősített helyen, ennek átadásáról csüggeteg, vagy veszélyes nyilatkozatot tesz.

c) Ha valamely harczos állományu egyén más elleneséges alkalommal oly nyilatkozatokra ragadtatja magát, a melyek a hátortalanság elharapódzásának előidézésére alkalmasak.

A törvényszakasz e két pontjának szövegéből kitűnik, hogy az a) pont szerinti nyilatkozattal elkövetett bűntettheben polgári egyén is, mint *valaki* szintén bűnösé válhat.

A c) pont értelmében pedig a harczosállományu egyén, nemcsak közvetlen a háboruban, hanem lázadás-kor, vagy a háborút megelőző mozgósítás idejében is elkövétheti e büntetett.

A törvény 255. §-a szerint a fenti esetekben rögtöni, nagy veszélynél minden előjáró jogositva van a büntetést azonnal felkonozolni, vagy annak azonnali felkonoztatását elrendelni, maskülömben pedig az a) pont alatti esetben kiszabandó büntetés, ha a hátortalan nyilatkozat folytán az erődített helyre nézve már veszély támadt, vagy még várható, hadtörvényveszélyes vagy rögtönbiróságilag kimondandó agyonlövés általi halál.

Ugyanennek a büntetésnek van helye a c) pont alatti esetben is, ha a másokban felidézett hátortalanság azok megfutamodását vagy az ellenségnek való megadását vonta maga után.

Ha azonban a hátortalan nyilatkozatoknak hátrányos hatásuk nem volt és nem is tettek oly körülmények között, hogy még veszélytől lehetne tartani, a bűnös hat hónaptól egy évig és a tanusított hátortalanság fokához képest öt évig is terjedhető börtönnel büntetendő a törvény 256. §-ának rendelkezéséhez képest.

Az oly hátortalan nyilatkozatok pedig, a melyek mások kedélyére káros befolyással nem voltak s abban az időben és körülmények között, a melyekben tettek, jelentékeny veszélyt nem is vonhattak maguk után, a törvény 258. §-ának rendelkezéséhez képest három hónaptól hat hónapig terjedhető szigorú fogsággal toroltnak meg s ha a bűnös altiszt, még lesokozása is kimondatik.

Ugyanezen megtorlás alá esnek a 259. §. szerint a kedvezőtlen hadi hírek terjesztésében, vagy az ellenség sikeres működésének, hadereje túlnyomó számának oly módon való esetelésében bűnösnek találk egyének is, a kiknek ilyen nyilatkozatai által a csapatok hátortalansága idéztethetik elő.

De ha az ily hírek terjesztése ellenséges alkalommal

már az ellenség elleni felállítás vagy előnyomulás idején történik és hátrányos eredménnyel is jár, a 255., esetleg a 256. §§-oknál említett büntetési tételek (felkonozolás, vagy agyonlövés általi halál, vagy öt évig terjedhető börtön) nyernek alkalmazást.

Ha pedig a fentebb megjelölt cselekmények valamelyike az ellenséggel egyetértőleg, vagy annak a szolgálatába való átlépés, illetőleg vállalatának elősegítése czéljából, vagy más áruló szándékkal követtetik el, akkor a bűnös büntetése kötél általi halál leend.

Az itt megjelölt cselekményeknek enyhébb esete a törvény 265. §-a szerint, ha valaki nyilvános híresztelés útján, történjék az falragaszok, nyilvános beszédek vagy előadások által, valamely a közbiztonságra nézve nyugtalanító álhíreket a nélkül, hogy azokat igaznak tartania elegendő oka lenne, közöl, vagy tovább terjeszt, vagy nyilvánosan nyugtalanító jóslásokba bocsátkozik: a közsend- és rend elleni vétséget követi el s a mennyiben a cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, egy hónaptól három hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

A közbiztonság zavartalan fenntartása érdekében működő csendőrnek tehát nagy teret nyújtanak a felsorolt törvényszakaszok a közbelépésre a mostani háborus viszonyok között, mert — mint e közlemény elején is említettem — mindenütt találhatók olyan egyének, a kik a leghitelesebb értesültség ügye alatt csapataink vesztett esutáiról, az ellenség előnyomulásáról stb., bár maguk is tudatában vannak híreik valótlanságának, mégis hitelesnek állított rémhíreket terjesztenek.

Hasonló állításokat kockáztatnak meg arra nézve is, hogy a mi haderőnk és az ellenség hadereje közt párhuzamot vonva, létszám, erő, kitartás és hősiesség tekintetében ez utóbbiakat a mi hadseregünk fölé helyezik s meszesemenő — természetesen ránk nézve hátrányos — jóslásokba bocsátkoznak a háboru kimenetelét illetőleg.

Megjegyzem itt, hogy a felsorolt törvényszakaszokban említett *nyilvánosság* és *terjeszt* kifejezések alatt nem éppen nyilvánosan összehívott népgyűlések és az ezeken tartott szónoklatok értendők. Elegendő a felsorolt bűntett egyikének vagy másikának, illetőleg az említett vétségnek elkövetéséhez, ha valaki az ily álhíreket vagy nyugtalanító nyilatkozatokat korcsmákban vagy más nyilvános helyen jelenlevő támaság előtt, csak mint egyszerű elbeszélést mondja el vagy többekkel a háborus viszonyok felett vitatkozva, mondja és bizonyítja a fentebb említett és azokhoz hasonló állításait.

Nem hagyhatom végül felemlítés nélkül, hogy magának a csendőrnek is vigyázni kell a szavaira és nyilatkozataira; sőt, ha támaságba kerül, óvakodnia kell a háborus viszonyokra vonatkozó vitatkozásoktól, mert könnyen annak a sorsára juthat, a ki vizet prédikál, s ő maga bort iszik, a mennyiben a helyett, hogy ő akadályozná meg a nyugtalanító álhírek terjesztését,

Orosz hadifoglyok magyar fogságban.

vagy haderőnk lekicsinylését, ő maga esik e hibába s őt leplezik le és jelentik fel a jobbérzésű polgárok.

Nem akarom ezzel azt állítani, hogy közülünk valaki előre megfontolva szándékosan tenné ezt, de a szokásos vita bevében könnyen megfélemezik az ember magáról s megdölgötlanul olyan kijelentéseket tehet s olyan állításokat kockáztat meg, a melyek a fentebbi enyhébb büntett vagy vétség ismérveit kimerítik.

Ha pedig ilyen állítások és nyilatkozatok miatt feljelentés alá kerül a csendőr, sorsát ő sem kerülheti el, sőt vele szemben még fokozottabb mérvben érvényesül a törvény szigora, mert mint a közbiztonság hivatott őre és katonailag szervezett őrtest tagja követie el a büntetendő cselekményt.

Fölöttébb ajánlatos tehát, hogy a háboru tartama alatt minden csendőregyén kerülje az ilyesféle vitalkozásra kínálkozó alkalmat s ne tegye ki magát esetleges kellemetlenségeknek. Mert nyilvánvaló, hogy ha ő feljelent hasonló dolgokért másokat, viszont azok, vagy a hozzátartozók is lesik majd az alkalmat, hogy neki is ugyanazon fegyverrel fizessenek vissza.

És ha a csendőr nem elég óvatos, ellenségei áskálódásának, esetleg jogos feljelentésnek annál inkább kitéheti magát, mert tényleges állományu katona lévén, a háborura vonatkozó értesülései és állításai a másokénál hitelesebbnek vétetnek s mint ilyenek a közönség között is jobban terjednek.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A belgrádi Marconi-állomás pusztulása.

A belgrádi Marconi-állomás és a dunai szerb hajópark elpusztításáról már jelentek meg hézagos hírek a lapokban. A hiteles történet azonban annyi érdekes, izgató részletben bővelkedik, hogy három héttel az események után már el lehet mondani is.

Zimonyból Belgrád egy részét nem lehetett lövetni, mert Belgráddal szemben kellett volna felállítani az ágyukat, ez pedig lehetetlen volt a rendkívül nagy árterület miatt. Ismeretes ugyanis, hogy erre van a Duna legnagyobb árterü, mintegy húsz kilométeres, ez a víz viszi el évek óta a déli torontáli falvakat, ezért rendkívüli fontosságú a Duna öllözeteinek ármentesítése.

A szerbek összes dunai hajóikat — 10 gőzöst és 12 uszályt — épen ezen a nem löhető részen gyűjtötték össze. A biztonságérzésük annál nagyobb volt, mint-hogy a monitoraink sem vonulhattak ide. Az volt tehát a feladat, hogy a Duna árterületén s a Dunán el kell helyezni egy kis tüzérseget, a mely sikerrel operálhat.

A veszélyes feladatra több felszólított tiszt közül egy gyalogezredbeli százados vállalkozott. Vezetése alatt voltak egy utászs százados 5 utászsral, egy tüzerhadnagy 13 tüzerrel, 2 tarackkagyúval, 100 gránáttal és 30 srappellel, és egy vadászhadnagy 13 vadászszal.

Ezek mind egy nagyobb csónakra szálltak. Két motoros csónak vitte őket előre a pénzügyi kormány „János”-a és Sebetz építőmester „Szirén”-je.

Augusztus hó 8-án este fél nyolcz órakor indultak a pancsovai kikötőből, s lefelé haladva a Temesen, fél kilenczkor érkeztek a szabad Dunára. Akkor óriási északi szélvihar és eső keletkezett, a mi hozzájárulva a Duna hatalmas árterületének erős áramú lefolyásához, az előrejutást egyáltalán meggátolta. Méternyi magas hullámok csaptak fel az alacsony motorcsónakokba, a honnan csak a víz folytonos kilapátolásával lehetett a mágneseket megmenteni. Ezenközben a szélvihar elszakította a deregylét a motorcsónakok vas-kapcsaitól. Erre az utászs százados teljes felszerelésével a Dunába ugrott, hihetetlen erőfeszítéssel elfogta a köteleket és visszahozta a motorosokhoz. A szél mintegy öthet izben a fövényre sodorta a hajókat. A Dunának erre csak egy csatorna-vágása van s a vihar minduntalan elvitte onnan a vakmerő vállalkozókat. Az utászs százados saját, imponáló karerejével szabadította ki minden alkalommal a veszedelemből a bátor csapatot, a mely két-bárom kilométernyire volt ekkor a visnyiczai szerb tüzérsegi vonalaktól. Így küzdöttek az elemekkel, viharban, szél ellen, folytonosan belekapaszkodva a tűzfák ágaiba, hogy nagyszerű haditettre vállalkozván, el ne pusztuljanak a vízben.

Végre pirkadt, már látni lehetett az utat s teljes tizenkét órai küzdelem után Belgráddal szemben, másfél kilométernyire a belgrádi vár ágyúinak torka előtt, helyükre érkeztek.

Teljes egészében csak akkor tudták felfogni, milyen emberfeletti munkát végeztek. Reggel hét és fél nyolcz óra között érkeztek meg a kitűzött helyre, a vihar megszűnt s a ragyogó nap egyszerre elfeledtetett minden viszontagságot. A tisztek örömeükben összeölelkeztek, azután munkába fogtak.

A gyalogos százados az általa előre kikeresett helyen beásatta a két Haubitzot, azután a tűzvezető tüzerhadnaggyal a Duna partján a vizig előre ment, telefonállomást létesített s megkezdte a tulajdonképeni feladatot, a szerb hajók szétrombolását. Ez reggel kilencz órakor történt s két órával később a szerbeknek egy hajójuk sem volt Belgrád előtt. Legnagyobb részük elsüllyedt s némelyikből csakhamar csupán a kéménynek néhány araszka kandikált ki a vízből. Azonkívül romba dőltek és égtek a megszállott épületek is.

Fél tizenegykor megérkezett Zimonyból egy főhadnagy, s értesítést hozott, hogy déltan kettőkor Zimony oldaláról is megkezdik Belgrád általános bombázását. Ezért a százados a tüzérsegi további akcióját szintén déltánra rendelte el. A zimonyi tüzelés azonban elmaradt s így a vitéz különítmény másnap, augusztus hó 10-én, reggel öt órakor folytatta Belgrád északi-keleti oldalának újabb való lövetését.

Hamarosan felgyújtották és elpusztították a villanytelepet. A minden hájjal megkent szerbek eljárására jellemző, hogy ezt a telepet négy oldalról román zászlókkal díszítették fel, hogy félrevezessenek bennünket, azt a látszatot keltve, mintha az épület a román követség palotája volna.

A százados azonban a Securitas-féle vállalat hiteles kiadományából megállapította, hogy a hely a villanytelep, és a mint szétrombolása után az eredmény bizonyította is, Belgrád azóta sötétségben van. A szerb főváros egyik legsúlyosabb kárát következőleg ez a vitéz különítmény okozta.

Nem kevésbé nagy jelentőségű volt a főfeladat végrehajtása. Az egyetemi épületben elhelyezett s a Duna partjáról kitűnően kivehető Marconi-állomás orosz-

országba küldött szikra-táviratokkal már napok óta esengett pénzért és felszerelési tárgyakért. Ezeket a saját jól elhelyezett Marconi-állomásunk mindig fölvette. A szerbek Marconijának két állomása volt. Az egyik az egyetemen, a másik egy utcával odább s természetesen óriási előnyöket hozott az ellenségnek. A százados körülbelül fél kilenczkor kezdte el a lövetését. Félóraig sem tartott a «belövés» mert kilenczkor az első teljes gránátok már szétrobbantak az egyetem épületén, óriási füstgomolyt támasztva az első és második emeleten.

Ez fájt a legjobban. A hajók pusztulását még elnézték a szerbek, — annál inkább, mert a sűrű fűzek miatt nem tudták megállapítani, hogy mekkora haderő vonult fel ellenük — de a drótnélküli táviró-állomás lövetése kibozta őket a sodrúkból s megszólaltatták a belgrádi vartüzérséget. Tizenkét centiméteres, a legújabb Schneider-Creusot-féle Haubitzokkal lőttek, még pedig rosszul. Alig kezdte el a tüzelést a jobboldal, a balpartról egy eddig elrejtett szerb üteg küldte aczéllövöleteit a magyar csapat felé, a melyet tíz óra táján jelentősen segítettek a zimonyi nehéz mozsarak.

Másfélórán keresztül tartott ez a tüzelés, a melynek eredményeit a legkitünőbb távcsövekkel ki lehetett venni. Mikor az első zimonyi ágyúgolyó lecsapott a belgrádi vár mellett, két emeletnyi magasságra csapott fel a kivájt föld.

A kis vitéz különítmény azt is megfigyelhette ebben a könnyebb helyzetben, hogyan robbannak fel bihetetlen precizitással kilőtt gránátjaik az egyetemi épület egyes szobáiban. Csekély erővel gyorsan, meglepetés-szerűen akkora károkat okozni, mint a magyar csapat, a legkiválóbb haditett. A feladatot pompásan és pontosan megoldották, a Marconi-állomás elpusztult, Szerbiának Oroszországgal való gyors összeköttetése megszakadt.

Délután fél négy óraker ragyogó időben indultak vissza, a huszonnégy kilométeres utat Pancsováig a szerb tüzérség orra előtt téve meg, a nélkül, hogy a legcsekélyebb sebesülés történt volna. A szerb tüzérség rohant ugyan az ágyúhoz, de elkésve érkeztek a golyóik csak a vízben basítottak léket.

Este fél nyolczkor érkeztek Pancsovára, a hol óriási lelkesedés, diadalmárok fogadta a különítményt. A hadtestparancsnok és a hadosztályparancsnok pedig legfelsőbb kitüntetésre terjesztette fel a tiszteket.

KÉPEINKHEZ.

Orosz hadifoglyok magyar fogságban.

A jelen számunkban közölt képekre tekintve, ha a czimszó már eleve felvilágosítást nem adna jelentőségükről, senki sem hinné, hogy a hazájuk sorsán busuló s hozzátartozóik után vigyázó hadifoglyok csoportját látja maga előtt. Inkább jókedvű, mulatozó kirándulónak nézné az ember őket, a mint a jóízűen elköltött lakoma után, a zöldben heverészve, tréfálkozva élvezik a kora őszi még eléggé meleg napfényt.

Pedig valósággal orosz hadifoglyok ezek, a kikből van már nálunk is jó néhány ezer. De mosolygós arczukról és gond nélkülnek látszó viselkedésükről ítélve, szinte valószínűnek tetszik a háború folyamán már eddig is gyakran hangoztatott az az állítás, hogy nem is nagyon bánják ezek, még talán örülnek is neki, hogy fogságba kerültek.

Természetes, hogy ha a régi időkbeli hadifoglyok sorsáról hallottakat, illetőleg olvasottakat vesszük alapul, a kik tudvalevőleg földalatti, nyeltes, bűzös börtönökben, leginkább lánczra verve vagy nehéz rabmunkában görnyedve várták, míg kiszabadították vagy kiváltották őket a nehéz rabságból, különösnek tűnik fel előttünk ezeknek nyugodt, jókedvű viselkedése s ugyanez jogosulttá teszi az imént említett feltevést is.

A durva bánásmódot azonban, mint a Szolgálati szabályzat I. rész vonatkozó pontjaiból is tudjuk, már rég kiküszöbölte az emberbaráti szeretet. Ma már a hadifoglyokkal emberségesen kell bánni. Még pedig nemcsak a humanizmus és az emberbaráti szeretet nevében, — a melynek alapján egyes nemzetek, köztük mi magyarok is részesítettük jó bánásmódban ezelőtt is hadifoglyainkat, — hanem most már nemzetközi tételes szerződések és törvények is kötelezik erre a badakozó feleket. Most már minden kulturális államban figyelembe veszik azt, hogy a katonák nem mulatságból, hanem haduruk parancsa folytán kerülnek a harczterre, és ha akár a saját hibájukból, akár az ellenség túlereje által legyőzetre, jutnak hadifogságba, nem lehet velük úgy bánni, mint a futóbetyárral és a rablógyilkosokkal.

Az eljárás tehát az, hogy mindenik badakozó fél a maga birodalma területére bellebbezi s ott esetleg állami vagy magánmunkákra alkalmazza badifoglyait s ekként ártalmatlanná téve őket, emberséges ellátás mellett a betegeket és sebesülteket ápolgatja, gyógygittatja, az egészségeseknek pedig bizonyos megbarátozott területen, felügyelet alatt, szabad járás-kelést biztosít. Sőt a tisztek, ha csak kifogás nem merül fel viselkedésük ellen, még más kedvezményekben is részesülnek. A háború befejeztével azután kieserélik őket az ellenséges felek, a fennmaradottakért pedig a nemzete vagy a felszámitandó badisarczban, vagy a tartásdíj fejében kárpótlást fizet. Tudja ezt ma már minden hadifogoly. Ezért aztán, habár a honvágy és az övéik sorsa feletti törperegés néha-néha meg is szomorítja őket, mégis — mint a képek mutatják — belyzetüket ha nem is kellemesnek, de elég türethetőnek találják.

HIREK.

A katonai érdemkereszt két új osztályának rendszerezése. Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb parancsiratot méltóztatott legkegyelmesebben kibocsátani: Elrendelem a katonai érdemkereszt két új osztályának rendszerezését. Az 1. osztály (szalag nélkül) a mellen baloldalt, a 2. osztály az eddig használatos szalagon a nyak körül viselendő. A 3. osztály az eddig katonai érdemkeresztnek felel meg.

Mindhárom osztály-békekíntetésként és hadidiszitményyel is adományoztatik. Azok, kiknek békében valamely magasabb osztály akkor adományoztatik, a midőn az alacsonyabb osztály hadidiszitményének már birtokában vannak, a katonai érdemkereszt 1. (2.) osztályát a 2. (3.) osztály hadidiszitményével kapják. Az 1. osztály keresztje kb. 60 mm., a 2. osztályé kb. 40 mm. magas és széles legyen. Az 1. osztály helyett a katonai érdemkeresztnek «kicsinyített jelvényét» viselni nem szabad.

Meghagyom hadügyminiszteremnek, hogy a katonai érdemkereszt új alapszabályait az 1. és 2. osztályú diszitmények anjzaival együtt, mielőbb terjesztse elő. Kelt Bécsben, 1914. évi szeptember hó 23-án. Ferencz József a. k. Bérró Hazai Samu s. k.

A jelvényes kitüntetésekre vonatkozó legfelsőbb elhatározások. Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi szeptember hó 14-én Bécsben kelt legfelsőbb parancsiratával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy a VII., VIII. és IX. rangosztályba tartozó nem katonai állományúak, továbbá az igazságügyi tisztetek, a katonai (honvéd) orvosok és katonai (honvéd) tisztviselők a hadiérdemeikért legkegyelmesebben adományozott Ferencz József-rend lovagkeresztjét a katonai érdemkereszt szalagján viseljék. Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi szeptember hó 20-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy azok az alacsonyabb rendfokozales havidíjasok és azok a legénységi állományú egyének, kik a háboruban olyan alkalmazásokban tevékenyek, melyek az ellenséggel való közvetlen érintkezést — ennél fogva a katonai érdemkereszt vagy a vitézségi érem megszerzését is — kizárják, a nekik érdemeik elismerésül, háboruban adományozott koronás arany érdemkeresztet, az arany érdemkeresztet, a koronás ezüst érdemkeresztet és az ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján viseljék.

Adomány. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára a nyitási órá 5 komonát adományozott, mely összeggel az alap vagyona 33944 K 64 fillérre emelkedett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Idegenek Német- és Franciaországban. A francziák és belgák kegyetlenkedéseinek hírére aggodalom fogta el azokat a honfitársakat, a kiknek hozzátartozói külföldön, ellenséges országban rekedtek. Megnyugtathatjuk az övéikért aggódoikat, hogy nincs okuk a féltelme, mert — ba Franciaországban és Belgiumban történtek is felháborító brutalitások, — az ellenséges nemzetek a jövőben bizonyára tartózkodni fognak az idegenek bántalmazásától, tudva, hogy Németországban és a monarchiában is nagyszámú ellenséges állambeli idegen él, a kinek az életéért és testi épségéért viszont az entente államaiban rettegnek. Az is igaz ugyan, hogy sem a monarchia, sem Németország nem adtak okot arra, hogy a területükön lakó ellenséges állambeli idegenekért aggódni kelljen. Hogy mennyi idegen állampolgár él monarchiánkban, vagy Németországban jelenleg, azt nem lehet pontosan megállapítani, de hogy mennyien maradhattak itt a rossz vasuti összeköttetés és a bábóru váratlan kitörése miatt, azt könnyen elmondhatjuk, ha utána nézünk, mennyi idegen élt például a német birodalomban a béke idején. Az 1910-iki népszámlálás adatai szerint 1,259,873 idegen volt Németországban. Ebből 667,062 magyar és osztrák, 137,697 orosz, 19,140 franczia, 18,319 angol, 13,455 belga alattvaló volt. Az ellenséges államok tehát 188,611 emberrel voltak képviselve a német birodalomban. Ezzel szemben Franciaországban több mint egy millió külföldi élt, a kik közül 87,836 német, 13,021 magyar és osztrák alattvaló volt.

Érdekes eset. A Svájcban, Bernben megjelenő „Bund” című ujság írja a következőket; a mikhez előre megjegyezzük, hogy a „Bund” komoly, megbízható hírlap s tudhatja az elmondott dolgot, mert a tözsomszédságban történt: Mühlhausenben, ebben a nagy gyárvárosban van az „Aviatik” nevű telep is, a legnagyobb németországi repülőgépgyár. A mozgósítás első napján, jókor reggel a gyár igazgatósága a követ-

kező táviratot kapta: „Az önök gyára ma éjszaka a Rajna jobbpartjára helyeztetik át”. Az igazgatóság maga elé bámult. Hogy értsük ezt? Ám délután már egy ötven tehervaggonos különvonat állt meg a gyár előtt, száz meg száz munkás ugrott le róla, mérnökök és szakemberek is jöttek s ezek a gyár embereivel együtt néhány óra alatt szétszedtek minden szétszedhetőt. A gépeket, a szerszámokat, a felhalmozott anyagot, a félig kész repülőgépeket, a munkásokat, még az irodaberendezést is, mindent felraktak a vasuti kocsikra. Egy óra múlva megállt az így megrakott vonat a tulsó parton, vagy tíz kilométerrel odébb. S ott már készen állott egy újdonszerű épület, az új gyár, a melyről senki se tudott semmit. A gépek számára az alapzat is meg volt építve, a villamos áram be volt vezetve, a szükséges kazánok fűtve voltak. Reggelig lerakodtak, felállították a gépeket s az üzem ment tovább. S mikor másnap a francziák bevonultak Mühlhausenbe, az „Aviatik” telepre vitt a tiszték első útja. Ott remélték a leggazdagabb zsákmányt, a németek legnagyobb repülőparkját. S nem találtak egyebet, csak üres falakat. „Ilyenek a németek” — teszi hozzá a berni ujság. Pedig ezt a hozzátételt meg lehetne toldani. Mert nemcsak előre láttak mindent, nemcsak gondoskodtak minden veszély elbáritásáról, nemcsak olyan óvatosan csinálták a védekezést, hogy még a saját gyáruk vezetősége se tudott semmit a terveikről, — de utólag is tudtak hallgatni és szerénykedni. Hogy megcsinálták, nagy dolog, de hogy utóbb is hallgattak róla, még nagyobb.

A háborus Szentpétervár. Egy római ujság haditudósítója írja az alábbiakat Szentpétervárról: A nyaralóhelyekről visszatérő nők, gyermekek; a szomszédos vidékekről beözönlő emberek; a zászló alá hívott katonák, a kik ismeretlen rendeltetéssel csakhamar tovább utaznak, valamennyien hozzájárulnak a város életének szokatlan mozgalmasságához és változatosságához. És ez az óriás embertömeg azért mégis nyugodt, szinte szórakozásra hajlandó. De azért maga a város, a mint az egész ország, teljesen magára hagyott. Németországgal és Ausztria-Magyarországgal megszűnván minden közlekedés, Oroszországot egyedül az a sinpár köti össze Európával, a mely Finnországon át Torneáig vezet a honnan ötven kilométernyi kocsit visz a svéd Hupparandáig; avagy az Odesszából hetenként induló bajó, a mely tizenhét nap alatt ér Nápolyba. A külföldi posta egészen megszűnt, csak a táviró idegszálai fűzik még össze Oroszországot a külvilággal; a transzibériai vezeték Japánnal és Amerikával; a perzsiai vezeték Bombay-n át Londonnal; az odesszai, kopenhágai és a stockholmi kábel a nyugoti országokkal. A „vodka” és a sör tilos, kivéve az elsőrangú vendéglőket, de ezek is este tíz órakor zárnak. A tej szállítása megbízhatatlan, a hús ára bihetetlenül felszökkent, mert bajos a szállítása; a közuti vasut járatait redukálta, miért is az utczai közlekedés szinte megakadt és csak hosszas várakozás ut n, vagy baksis révén jut az

ember föl a kocsi. Az «isvosciki»-k (bérkocsis) száma is nagyon megcsappant a valósággal zsarolják a közönséget. A katonaság tömeges fölvonulása miatt az utcái közlekedés sokszor hosszabb időre megakad. A német föliratok, mintha a szélvész söpörté volna le, egyszerűbe eltűntek az üzletek czégtábláiról s az utcán sem hallani többé német szót. A német és osztrák alattvalók mind eltávoztak. Azok az üzletek és nyilvános helyiségek, melyeknek német vagy osztrák ember volt a gazdája, egytől-egyig zárva vannak. Az «Astoria»-szálló csaknem az «Excelsior» sorsára jutott s még a külföldi diplomaták és idegen vendégei is kicsi hija, hogy az utcára nem kerültek; csak az utolsó pillanatban sikerült egy ügyes adminisztratív megoldással a szálló fennállását biztosítani. Az utca népe háborús karikaturákban gyönyörködik.

A pika. Pika a neve annak a hosszú dárdának, a mely az orosz kozák kezében olyan félelmetes harci szerszám volt. Volt — mert a pika aranykora régen lejárt. Harctérről hazatért vitéz huszárajaink mondják, hogy a kozáknimbusz végképen szétfoszlott az ő éles kardjuk erőteljes subintása nyomán. A kozákdárda, a valamikor félelmet gerjesztő pika, mintha söprűnyél lett volna, úgy tört darabokra a széles huszárkard alatt. Pedig a pikának nagy multja van. 1848-ban, a mikor szabadságharcunk letiprására özönlötték el az oroszok Magyarországot, a pikás kozákokkal vívtuk véres ütközetünket. A segesvári híres csatában orosz kozák lándzsája szúrta keresztül Petőfi Sándorunkat. Ennél nemesebb szíven még nem hatolt keresztül kozák-pika. Most folyó hősi harcainkban, a pika már csak másodrendű szerepet játszik. Avagy még olyat sem, a mint hogy a kozák is már csupán statisztai szerephez juthat az ütközetekben. Kozák és pika is elvették méltó sorukat — kivetette őket a komoly értékek közül a haladó idő, míg a huszár és a huszárkard halhatatlannak bizonyult, mint minden, a mi igazi érték és nem romantika csupán, mint a kozák-hírnév, hanem marandó valóság, mint a huszár-vitézség.

Ország kigyó és egér nélkül. Irország sok minden tekintetben sajátságos állam. Nemcsak a néprajzi és

politikai viszonyai, hanem az állat- és növényvilága is jellemző. Nincsen több állam Európában, a hol a kertészek és földmivesek kellemetlen állatja, a vakond és a mezei egerek összes faja, továbbá a kigyók és a kételtűek hiányoznának. Közép-Bajna vidékén a kigyóknak öt faja, Angliában pedig három faja ismeretes, míg Irországban e családnak egy tagja sem fordul elő. Nagy ritkán található a smaragd-zöld szigeten az európai törékeny gyík (*Anguis fragilis*). A békának csak egyetlen egy faja, a zöld varasbéka (*Bufo calamita*) honos a sziget délnyugati részén, minden más tagja e sokhangú és mégis hasznos állatcsaládnak kerüli az Írföldet. Már sokan foglalkoztak a nevezett állatok honosításával, de a törekvésük mindeztideig eredménytelen maradt. Ősidők óta ismeretes Irországnak az a kiváltsága, hogy a csúszómászók hiányzanak. A néphit a kételtűek hiányát védőszentjük védelmére vezetik vissza. Még ma is énekelnek oly népdalokat, melyekben ez kifejezésre jut.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel béliyeget ne küldjenek.

1889. Örösparancsnoka forduljon a-kérdéssel a szárnyparancsnoksághoz.

1888. 1. Elöljárói megadják a szükséges felvilágosítást 2. Nem viselnek.

Sz. P. Névtelen levelekre nincs válaszuk.

Többeknek. Fegyelmi ügy.

Havasí. 22. A parancsokat teljesíteni kell. Ha panasz van, lépjen a szolgálati útra.

S. K. 10. Háború után kiléphet. 2. Köteles nála jelentkezni.

K. J. csendőr. Forduljanak a szárnyparancsnoksághoz.

Szatmárnémeti. 1. Jelenlegi őrséről is felterjesztheti. 2. Ha a feltételeknek megfelel és hely van — engedélyezhető.

Talányok megfajtése. Lapunk ez évi 38. számában közölt fejtörőt helyesen megfajtották 52-en. Nyertes lett Koszorus Mihály csendőr Budapest, kinek nyeregyéjét, egy Erzsébet királynő szanatorium-sorsjegyet már el is küldöttük.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

résztvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 2.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznekem vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadjunk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünkben, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melynél a betető az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem kéri, 5 1/4% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Várakozási illetékekkel szabadságoltatott:

Czuczor András IV. számú csendőrkerületbeli járás-ormester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «jelenleg szolgálatképtelen», 1914. évi október hó 1-től számítandó hat hóra.

Választott lakhely: Verpelét (Heves m.)

Ideiglenes nyugállományba helyezettettek:

1914 október hó 1-ével:

Borsányi István, VI. számú csendőrkerületbeli törzs-ormester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakhely: Szekszárd.

Előléptettek:

1914 augusztus hó 23-ával:

a cs. és kir. hadtápfőparancsnokság tábori csendőr-tartalékosztig parancsnoka által:

csendőr ez. őrmesterekké:

. Bauer Ádám, Sági István, Horváth Ferencz III., Kiss Pál L., Király János, Varga Sándor I., Kárpáti Mihály, Máthé Ödön, Pál Miklós, Bata József, Varga Mihály II., Horváth Ferencz II., Oláh János, Arany Ferencz, Nagy Mihály L., Lung Géza, Tolnai István, Balázs János, Szigeti Szlavkó, Janzsó Gyula, Rösling Lajos, Demes Sándor, Lendvai Imre, Takács Imre és Klietsch Arzén II. számú; továbbá Vároczai Endre, Gosztoláncai József, Tóth József III., Nagy István, Hegyesi Sándor, Lehner István, Simon György, Kovács Miklós, Kádár Bálint, Hochmayer János, Hegedüs András, Nyul István, Hegedüs Vincze, Gracza János, Racsó István, Kocsis Zsigmond, Tótok Pál és Zóni János III. számú csendőrkerületbeli tábori csendőrszolgálatot teljesítő csendőrök.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Lósert Imre csendőr; továbbá

a m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:
Bárczi László és Sarkadi Sándor csendőrök.

Lovaglási jutalomdíjban részesítettettek:

A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Soós Imre járásormester 2 drb.;

a m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Szatmári Lajos őrvezető ez. őrmester 3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban részesítettettek.

Névváltoztatás:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Bányai Vazul csendőr, a m. kir. belügyminiszter ur 1914. évi 140,045/VI-a. számú engedélye alapján, keresztnévét «László»-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. IV. számú csendőrkerület állományában:

Tompa József őrvezető ez. őrmester Apáczki Mariával, 1914 szeptember 1-én, Husztsófalván.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Bakó Sámuel csendőr Eckert Mária Magdolnával, 1914 szeptember 1-én, Alsóvárosvízen.

Finta István csendőr, Sófalvi Erzsébettel, 1914 szeptember 6-án, Marosvécsen.

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 16 éve álló gépáruháza kizárólag alatti czímen létezik Szegeden városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer üzletbarátomat, ügyfeleket hogy meg ne tévedjenek hasonló nevű czégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékpárok a tönélküli Pathéfon beszélőgépek és lemezek fölerakata is nálam van, csendőrségi díszvarrogók, csekély részlettelésre. Főárjegyzékem ingyen küldöm. Várom becses rendeléseiket és ez utón küldöm üdvözléseimet sok ezer pártoló barátimnak. ::

SZANTÓ JÓZSEF

gépáruháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok
Sapkák
Keztyűk
Kardbojt
Celluloid kezelő és
nyakravaló

Czipőkrém
Fegyverzsir
Borotváló készlet
6, 10 és 20 éves
szolgálati kereszt
stb. stb.

Nagyvárad, Rulikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindennemű felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk, hogy nagy raktárt tartunk téli alsó ing és lábravalókból, keztyűkből, hósapka, fülvédő, harisnya, nemkülönben házilag készült ingek és lábravalókból, kitűnő minőségben, olcsó árak mellett.